

NAGY ANNA

Hófödte beszámoló – betekintés Finnország legnagyobb művészeti iskolájába

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.07-08.09>

A szívem csordultig van, ha a Finnországban töltött napjaimra gondolok. Megannyi emlék, kedves emberek, illatok és képek, melyeket a friss levegő jár át. A természet csendes szépsége és a lelki nyugalom megtalálható Finnország ezer tava körül, a tiszta égben, a fehér, hóval borított tájakban és a nyári világos éjszakákban. Sétálni a fagyos és hókristályos fák mellett: andalító élmény. Vadászni (aurora hunting) és megpillantani a sarki fényt: a végtelen szabadság érzése.

Az Espoo-i Képzőművészeti Iskola¹ – ahol oktatói asszisztensként egy tanévet töltöttem – tevékenységének középpontjában a diákok vizuális művészeti ismereteinek és készségeinek fejlesztése, valamint az individualitás és a spirituális fejlődés támogatása áll. Az alábbiakban bemutatom, hogy miként tapasztaltam meg ebben a jól működő rendszerben és közösségben külföldiként (a finnt nem beszélve, az angolt használva kontaktnyelvként) azt, miként valósítják meg a fent jelzett célkitűzéseiket a tanulmányi modulokon keresztül.

Az Espoon Kuvataidekoulu Finnország legnagyobb gyermek- és ifjúsági (4–20 évesekkel foglalkozó) vizuáliskultúra-oktatási intézménye, ahol a tanári karban dolgoznak művésztanárok, művészek, designerek, fotósok és építészek is. Az iskola strukturált tantervvel, államilag szabályozott

tartalommal a szabadidős oktatási intézmények közé tartozik. Célja a kreativitás fejlesztése, a vizuális műveltség átadása és a hobbiként űzött művészeti tevékenység alapjainak elsajátítása, elmélyítése. Számos

Az iskola strukturált tantervvel, államilag szabályozott tartalommal a szabadidős oktatási intézmények közé tartozik.

kreatív projektben vettem részt körükben, ahol a produktum egyedisége volt az elvárás, nem pedig valamiféle minta másolása. A diákoknak lehetőségük volt múzeumba járni, inspirációt gyűjteni és szélesí-

teni a látóterüket kortárs művészeti alkotások segítségével is. Különböző órákon vettem részt, ilyen volt például a *baba-színfürdő* (ez egy szenzoros élményalapú foglalkozás, ahol a 4–24 hónapos babák felnőtt kísérettel, egészségre ártalmatlan festékek felhasználásával szereznek a színekről, formákról, anyagokról élményeket), a rajzolás és festés, utcai művészet, a média vagy a kézművestechnikák foglalkozásai.

¹ <https://www.espoonkuvis.fi/>

Az iskola megvallott értékei között szerepel a művészet mint az esztétikai értékek közvetítője. A művészeti nevelés, amely bemutatja ezeket az esztétikai értékeket, szélesíti a diákok társadalomról és kultúráról alkotott ismereteinek körét, de egyben segít abban is, hogy a diákok olyan személyként értsék meg önmagukat, aki képes az alkotómunkára és az önkifejezésre, és mindezt élvezettel teszi. A diákokat itt arra inspirálják, hogy a vizuális művészetek eszközein keresztül fedezzék fel és fejezzék ki a kulturálisan sokrétű valóságot. Lehetőséget kapnak arra, hogy mélyrehatóan megértsék a vizuális művészetek lényegét, történetét és jelenét.

Érzékszerveket, érzéseket és gondolatokat tesznek a feladatok mögé, melyek élményként maradnak meg a diákokban. A diákok központúság az iskola legnagyobb erőforrása, eképp ebben az iskolában a fiatalok a családjukkal együtt vehetnek részt az intézmény által kínált oktatásban. Továbbá, a képzőművészeti iskola diákjai a tanári kar tagjaival együtt aktív résztvevői a közösségnek: művészeti tudásbázisukat saját megfigyeléseikből, érzéseikből és gondolataikból alakítják ki – mindezt diáktársaikkal és tanáraikkal való interakcióban. E közös munka során rendszeres ötletelések zajlanak, új ismeretek kerülnek be a tanmenetbe, és az értékelések alapos elemzése segíti a további fejlődést. Ily módon a tanítás támogatja mind a diák egyéniségének és identitásának fejlődését, mind szocializációját, illetve a csapattal való munkájának sikeréhez szükséges készségek elsajátítását.

Az iskola küldetése tehát a vizuális kultúra és a kulturális örökség jelentőségének

megőrzése és erősítése. Ez a munka túlmutat a pusztán technikai tudás átadásán: célja, hogy a diákok aktív, vizuálisan értő polgárokká váljanak, akik képesek a környező világ komplex üzeneteit dekódolni és formálni. Különös hangsúlyt fektetnek arra, hogy a finn kulturális örökségből származó értékeket összekapcsolják a kortárs művészet és design iránti nyitottsággal. Ezzel az Espoo-i Képzőművészeti Iskola megalapozza a jövő alkotó, innovatív gondolkodású generációját, akik a hagyományt a fenntartható és élhető vizuális jövő szolgálatába állítják. Az inspiráló művészeti nevelés a legújabb technológiákat alkalmazza,

ezzel is támogatva a kreativitás kibontakozását, és segíti a diákokat a felelősségvállalásban az élet minden területén.

A részvétel és a közösség jelentőségét hang-

súlyozva az iskola gyümölcsöző és sokrétű együttműködési projektekből vesz részt, többek között az Espoo városi kulturális hálózattal, a helyi könyvtárakkal, múzeumokkal, valamint bevásárlóközpontokkal és más oktatási intézményekkel. Ez a széleskörű hálózat javítja az iskola működését, elősegíti láthatóságát a város életében, és bizalmat épít az iskolai közösségen belül.

Az év legnagyobb eseményének számít a közös kiállítás, amelyen minden csoport részt vesz. A feladat mindenki számára azonos, ám a kivitelezés az oktató kreativitásán múlik, így rendkívül változatos megoldások születnek. A kiállítás témája évről évre változik, például: *Az erdő élő város* vagy *A nevem története* – ami lehetőséget ad arra, hogy a diákok más-más szemszögből közelítsék meg a feladatot, létrehozva a saját alkotásukat. A város központjában

mindez ünnepi és motiváló élményt jelent a diákoknak és az odalátogatóknak

rendezett megnyitóra mindenki hivatalos: szülők, rokonok, barátok – mindez ünnepi és motiváló élményt jelent a diákoknak és az odalátogatóknak.

A finnek mindennapjaiban, így az oktatásban is kiemelt szerepet kap a fenntarthatóság és a természet iránti tisztelet. Ez az iskolában kiadott feladatokban, az újrahasznosítás alapvető voltában, valamint a munkahelyi környezet jellegében is megfigyelhető. Különösen emlékezetes volt számomra az a feladat, amikor a közeli erdőben agyagból állatokat mintáztunk a fák törzsére. Ezek lehetnek fiktív, ijesztő vagy épp kedves figurák, a diákok teljes szabadságot kaptak. Ez a tevékenység nemcsak a kreativitást és a kézügyességet fejlesztette, hanem közelebb hozta a gyerekeket a természethez: közben beszélgettünk az élőhelyekről, a fajok védelméről és az ember felelősségéről is. Egy játékos, fenntartható keretek közt végezhető, élményszerű feladat nagyobb nyomot hagy a diákokban, és az átéltre jó eséllyel hosszabb távon emlékeznek majd.

Az ökológiai fenntarthatóság elve a természet és a környezet lehető legkisebb terhelését szorgalmazza. A gazdasági fenntarthatóság arra ösztönzi az iskolát, hogy ilyen munkahelyként működjön, és ennek keretében például figyelembe vegye a más-más társadalmi-gazdasági háttérű diákok különbségeit. A társadalmi fenntarthatóság elve hangsúlyozza az individualitást, a sokszínűséget és a közösség értékét, a kulturális fenntarthatóság pedig az iskola szerepét a kultúra megőrzésében, fejlesztésében és közvetítésében látatja. Mindezek nyomán az Espoo-i Képzőművészeti Iskola

arra törekszik, hogy folyamatosan fejlődő, úttörő és trendteremtő legyen saját területén, működése nyitott, elfogulatlan és mérsékelten proaktív legyen.

A fenntarthatóságot képviselő szemlélet itteni hitelességét az is alátámasztja, hogy a Finn Gyermekek és Ifjúsági Képzőművészeti Iskolák Szövetsége (Kuvataidekoulujen liitto) az Espoo-i Képzőművészeti Iskola egyik oktatóját választotta meg 2024-ben az év oktatójának (Vuoden kuvataidekasvattaja). Az elismerést a Tampere-i Képzőművészeti Iskolák Egyesületének Őszi Napjain hirdették ki. A díjat Mari. B., az iskola tanára, környezetvédelmi nevelője, képzőművész és grafikus kapta, aki hosszú távú munkát végzett a művészeti oktatás fenntartható jövőjének előmozdítása érdekében, mind az Espoo-i Képzőművészeti Iskolában, mind a tágabb művészeti oktatás területén. Rendre lenyűgözi a diákokat

meseszerű, titokzatos, képzeletet nyitogató feladataival. Az erdei állatok, gombák, trollok, manók mindenkiből sajátos képzeteket váltanak ki, engedik a szabadságot, felébresztik a gyermeki lelket. Ezt elősegíti

Az erdei állatok, gombák, trollok, manók mindenkiből sajátos képzeteket váltanak ki, engedik a szabadságot, felébresztik a gyermeki lelket.

az is, hogy a diákoknak a tevékenységhez mindig van saját, megfelelő méretű munkaterülete és az iskola által biztosított felszerelése is. Mindehhez társul Mari B. kedves személyisége és gondossága.

Mit jelent *felelősnek lenni* a művészet kontextusában? A médiával átszőtt világban ez a vizuális kultúra műveltségének tudatos gyakorlását jelenti. Ez felelősség a művészet hagyományainak megismeréséért, a jövőképek befolyásolásáért és a diáktársak, valamint élőlények iránti tiszteletért.

A helyi környezetben való munkával erősíthetjük a helyhez és a közösséghez fűződő kapcsolatunkat.

Ezzel párhuzamosan vizsgálhatjuk a kortárs művészet fogalmi-ságát, és életkor szerinti megértéssel elemezhetjük a művészeti alkotásokban megjelenő társadalmi és etikai értékeket. Megismerni a művészet hagyományait, és részt venni abban: felelősséget jelent. Többek közt annak felelősségét, hogy a jövőképeket – és ezzel a jövőt – ilyenkor mi magunk is befolyásoljuk „hozzáadott” elképzeléseinkkel.

Miközben rajzolunk, festünk, tervezzük, szobrászkodunk vagy fotózunk, témákon és tantárgyakon keresztül különböző perspektívákból látjuk a világot. A gyakorlás sokkal több, mint pusztán a technika fejlesztése! Csoportban dolgozunk, odafigyelünk egymás gondolatainak sokszínűségére. Ez a tudatos jelenlétet, és így e jelenlét folyamatos gazdagodását is magával hozza, ez pedig általában az eltérő személyiségek és más élőlények tiszteletére is megtanít.

A művészet szépsége abban rejlik, hogy nem performanszorientált, és nem írja elő a fogyaszthatóság követelményeit, mint a körülöttünk lévő látszólag hektikus világban annyi más jelenség. Megállhatunk alkotás közben, hogy elmélkedjünk, hogy saját érzékszerveinkkel felfedezzünk különböző dolgokat, saját értelmezéseket alkotva róluk. És hogy a művészet körül merjünk együtt elmélkedni és vitázni!

A művészet segíthet befogadni és megélni az érzéseinket, ez pedig elvezethet a mélyebb önreflexióhoz, megsegítve a tudatos döntéshozatalt és az értékorientált életet.

Az Espoo-i Képzőművészeti Iskola keresett és nagyra becsült munkahely, ahol a hangsúly az örömon, a kreativitáson, a közösségen és a felelősségvállaláson van.

Az Espoo-i Képzőművészeti Iskolában szerzett szakmai tapasztalat mélyen igazolta a finn alapfokú művészetoktatás erejét. Ez a modell túlmutat a technikai készségek átadásán, célja a felelős, alkotó személyiség fejlesztése, a közösség, az individualitás, a fenntarthatóság elveinek szoros összehangolásával. A diákokat aktív résztvevőkké nevelő szemlélet, a legújabb technológiák alkalmazása és a kortárs művészeti trendek iránti nyitottság garantálja, hogy az intézmény úttörő és trendteremtő maradjon a vizuális kultúra megőrzésében és fejlesztésében. Ezek révén válnak a fiatalok a jövő felelős és innovatív gondolkodású polgáraivá.

A tudásszerzés mellett lehetőségem volt más iskolákban is eltölteni néhány napot, elutazni több városba és faluba, az Északi Sarkkörön is túlra, ahol a tekintet találkozik a végtelen horizonttal, ott, ahol már nincs is tovább, csak a lét a végtelennel. Megismertem személyeket, akik a barátaim lettek. Rengeteget sétáltam és felfedeztem: kincseket gyűjtöttem...

hogyan saját érzékszerveinkkel
felfedezzünk különböző
dolgokat, saját
értelmezéseket alkotva róluk

A fenti alkotások annak a sorozatnak a darabjai, amelyet e lapszám 4. oldalán ismertettem röviden.
Itt Szabó T. Anna és Csokonai Vitéz Mihály sorait ismerem fel, a többi forrást nem.